

Гордій О. М.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Чигура Н. М.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКОЇ ІДІОМАТИКИ У СУЧАСНІЙ ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ДОННИ ТАРТТ «ТАЄМНА ІСТОРІЯ»)

У пропонованій статті розглядаються проблеми та стратегії перекладу ідіоматичних виразів у сучасному літературному дискурсі, зокрема на прикладі перекладу роману Донни Тартт «Таємна історія» українською мовою. У контексті глобалізації та міжкультурної комунікації в дослідженні постулюється роль перекладача як медіатора та важливість володіння ним належною лінгвістичною та культурною компетенцією. Фразеологізми та ідіоми, що репрезентують елементи національної культури, розглядаються як важливі мовні одиниці, які збагачують культурну спадщину та відображають розвиток суспільства.

Аналіз останніх досліджень показує, що переклад ідіом пов'язаний з певними труднощами, зумовленими відсутністю прямих еквівалентів у мові перекладу, культурною специфікою, контекстуальною неоднозначністю та творчим використанням ідіоматичних виразів авторами. Такі науковці, як Т. Кияк, наголошують на неможливості досягнення повністю адекватного перекладу, підкреслюючи проблеми збереження метафоричної образності, закладеної в ідіомах. Незважаючи на велику кількість досліджень у галузі фразеології, певні аспекти перекладу ідіом, особливо в контексті сучасної художньої літератури, залишаються недостатньо вивченими.

Метою статті є визначення оптимальних способів перекладу ідіоматичних виразів у сучасних художніх текстах, враховуючи динамічну природу мови та багатогранність мовних засобів, якими послуговуються автори. У представленому тексті розглядаються різні перекладацькі стратегії, використані для передачі англійських ідіом та виразів українською мовою, з акцентом на перекладі роману Донни Тартт «Таємна історія», виконаному українським перекладачем Богданом Стасюком. Перекладач використовує абсолютні еквіваленти, відносні еквіваленти, аналоги, описові переклади, кальки та іноді вільний переклад для ефективної передачі ідіоматичних виразів, зберігаючи образність та стилістичні функції ідіом оригіналу. Аналіз підкреслює творчий і різноманітний підхід перекладача до вибору найбільш відповідного методу для кожного ідіоматичного виразу, демонструючи тонкий і ефективний процес перекладу. Наведені приклади ілюструють майстерність перекладача в адаптації ідіом до української мови зі збереженням їхнього основного значення та стилістичних нюансів.

Таким чином, дослідження робить внесок у перекладознавчий дискурс, проливаючи світло на складнощі ідіоматичного перекладу в сучасному літературному дискурсі та пропонуючи розуміння ролі перекладача у передачі культурних та емоційних нюансів ідіоматичних виразів у мові перекладу.

Ключові слова: переклад, ідіома, еквівалент, аналог, калькування, експресивність.

Постановка проблеми. Процес глобалізації передбачає активне спілкування між представниками різних культур, завдяки чому актуалізуються питання міжкультурної комунікації. На передній план виходять національно-специфічні елементи культури, акумульовані у мовних одиницях різних рівнів та у спільних для представників мовної спільноти фонових знаннях.

Перекладач відіграє при цьому роль посередника, що повинен володіти достатньою лінгвокультурною компетенцією для забезпечення діалогу культур [4, с. 21]. Французький дослідник Жорж Мунен одним з перших показав, що переклад завжди передбачає певні перетворення, пов'язані із співвідношенням мов, адже в мові оригіналу і у цільовій мові перекладу відобража-

ються культурно-історичні особливості цих лінгво-спільнот [13, с. 138].

Серед одиниць усіх мовних рівнів ідіоми найбільшою мірою втілюють народний дух, сприяють збагаченню культурної спадщини та є показником розвитку суспільства. Завдяки використанню фразеологізмів мова стає живописною і передає усі аспекти не лише менталітету, а й історії народу, віддзеркалюючи людський досвід розуміння навколишнього світу [2; 6]. Ці одиниці мають здатність впливати на емоції та почуття реципієнта, тому часто використовуються авторами художнього тексту для отримання бажаного ефекту, надають колориту персонажам, стають елементами мовної гри.

Відомо, що культурні відмінності можуть становити для перекладача більше викликів, ніж типологічні мовні відмінності. Таким чином, пошук відповідних способів передачі значення фразеологізмів та їхньої експресивно-стилістичної функції у цільовій мові перекладу залишається актуальним завданням перекладознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням фразеологізмів та особливостей їх перекладу у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві займалися такі вчені: Т. Кияк, Н. Береговенко, О. Зубенко, Р. Зорівчак, С. Максимов, О. Свешнікова, К. Сидельникова, К. Качарі (С. Cacciari), П. Табосі (Р. Tabossi) та ін. Труднощі перекладу вчені пояснюють відсутністю у мові перекладу відповідників щодо більшості фразеологізмів, їхньою національно-культурною специфікою, контекстною багатозначністю та мовнокреативним використанням фразеологічних одиниць авторами як медійних, так і художніх текстів. Т. Кияк загалом говорить про неможливість досягти адекватного перекладу, ба навіть «свавілля» перекладача та пов'язану з цим втрату характерних рис твору, адже носії мови знають не лише смисл висловів та ситуації вжитку, але й сприймають покладений в основу метафоричний образ, тобто внутрішню форму фразеологізму [4, с. 197].

Незважаючи на значну кількість праць, пов'язаних з ідіоматикою, ряд питань потребує ґрунтовнішого лінгвістичного осмислення. Це стосується насамперед особливостей правильного та адекватного перекладу англійських ідіом українською мовою у сучасному художньому тексті, адже фразеологічний фонд мови постійно змінюється, а нові твори часто виникають на перетині декількох жанрів; автори використовують різностильові мовні засоби, надають мові

персонажів барвистості, емоційності, використовуючи ідіоматичні вирази.

Метою даної статті є визначення найоптимальніших методів перекладу ідіоматики художнього дискурсу, які б дозволили успішно передати не лише словникове значення, але й культурний та емоційний контекст фразеологічного виразу. Дана робота пропонує результати аналізу перекладу українською мовою роману Донни Тартт «Таємна історія» («The Secret History»).

Виклад основного матеріалу. Переклад художнього тексту – це складний процес, який вимагає від перекладача глибоких знань і навичок. Він повинен розуміти творчість автора, жанр твору, а також контекст, у якому він написаний. С. Максимов вважає, що «перекладацький аналіз тексту є багатоетапним дискурсивним процесом, кінцевою метою якого є створення еквівалентного тексту мовою перекладу, що мусить мати такий самий комунікативний вплив на цільового (вторинного) адресата, який має оригінальний текст на оригінального (первинного) адресата з урахуванням особливостей мови та культури оригіналу і перекладу» [5, с. 126].

До складних, однак водночас цікавих викликів, з якими стикається перекладач, належить відтворення у цільовій мові перекладу фразеологізмів, що за своєю природою є багатограними одиницями й потребують різних методологічних підходів. Учені визнають, що ідіоми є неоднорідними, тому створити єдину класифікацію або чітко описати їхні характеристики досить проблематично [10, с. 23]. Н. Філаткіна вважає детальний опис й індуктивне розуміння функцій фразеологізмів у конкретних текстах важливішим лінгвістичним завданням, ніж розробку «жорсткої класифікаційної схеми, яка, ймовірно, ніколи не буде узгоджуватися із реальним використанням мови» [11, с. 144]. Водночас, корпусна лінгвістика із використанням сучасних комп'ютерних методів досліджень піднімає питання про межі фразеології й веде до «фундаментального переосмислення багатьох традиційних фразеологічних термінів і понять» [9, с. 11].

Перекладач повинен не лише розпізнати ідіоми в тексті, іноді потрібно відтворити одиниці, що зазнали авторської трансформації. Слід передати ефект, який створює ідіома, вплинути на читача, не спотворивши зміст тексту. Складність перекладу може полягати й у національно-культурних відмінностях між близькими за значенням ідіомами в різних мовах, які співпадають за змістом, але виконують різні функції і мають різне стиліс-

тичне забарвлення. Н. Береговенко вважає, що при перекладі фразеологізму треба передати його сенс і відобразити образність, знайшовши аналогічний вираз в мові перекладу і не загубивши при цьому стилістичну функцію фразеологізму» [1, с. 148].

При перекладі англійських ідіоматичних виразів українською мовою використовують головним чином фразеологічний (пошук еквівалента чи аналога) і нефразеологічний (калькування та описовий метод) способи перекладу. Фразеологізми можна поділити за ступенем еквівалентності на абсолютні і відносні еквіваленти та безеквівалентні фразеологізми. Абсолютний (повний) еквівалент – адекватний фразеологічний зворот в мові перекладу, що відповідає ідіомі оригіналу як за змістом, так і за образною основою. Ю. Зубенко наводить вдалий приклад еквівалентного перекладу: *as slippery as an eel* – *слизький як вугор*. Цей вираз означає, що хтось є дуже спритним і йому вдається «виходити сухим з води»: *You'd be mad to go into business with him. He's as slippery as an eel. – Треба бути божевільним, щоб започаткувати бізнес з ним. Він слизький, як вугор* [3, с. 38]. Відносні еквіваленти – це фразеологізми, які мають близьке значення в двох мовах, але відрізняються за структурою або лексичними елементами. У ролі аналогів використовують ідіоми, які аналогічні за змістом, але побудовані на іншому образі: *a drop in the bucket* – *капля у морі*; *a fly in the ointment* – *ложка дьогтю в бочці з медом*.

Якщо англійська ідіома не має в українській мові еквіваленту або аналогу, можна використати описовий переклад, тобто трактування змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів, напр.: *I wouldn't offend you for all the tea in China. – Я б ніколи тебе не образив, якою б не була причина!»* [12, с. 160].

Дослівний переклад ідіом, або калькування, застосовують тоді, коли в результаті можна отримати вираз, образність якого легко сприймається читачем та не порушує норми мови перекладу. Якщо ідіома в оригіналі має дуже яскравий образний характер, то її калькування може допомогти передати цей образ у перекладі. Дослівний переклад не є фразеологічним перекладом, адже при цьому не використовують готові ідіоми, а кожного разу створюють нові образні звороти, які хоч і зрозумілі, проте не властиві мові перекладу, напр. *to keep a dog and bark oneself* – *тримати собаку, а лаяти самому* [12, с. 167].

Іноді використовують комбінований переклад, коли поряд із калькованим подають описовий переклад чи український аналог для порівняння: *to*

carry coals to Newcastle – *возити вугілля в Ньюкасл (тобто возити його туди, де його і так достатньо)* [7, с. 16]. Метод контекстуальної заміни допомагає передати зміст ідіоматичного виразу у контексті, не дотримуючись точної відповідності значення англійської ідіоми: *fetch and carry for* – *бути на побігеньках*, *to work one's fingers to the bones* – *працювати не покладаючи рук*.

Донна Тартт – американська письменниця, яка народилася в 1963 році. Її перший роман, що мав назву «Таємна історія» («The Secret History»), був опублікований у 1992 році. Книга мала миттєвий успіх і швидко стала бестселером. «Таємна історія» – це особлива таємниця вбивства, розказана в ретроспективі; твір не є традиційним детективом, оскільки постать вбивці розкривають ще на початку книги, й містить елементи трилеру та психологічної драми. За допомогою різних лінгвістичних засобів авторка прагне викликати у читачів почуття співпереживання, пов'язане з тривожним очікуванням, невизначеністю, хвилюванням чи навіть страхом. Роман побудований на тонкому психологізмі. Кожен образ деталізований, розгорнуто описано психологічний стан головних героїв, їхні внутрішні конфлікти та загальний конфлікт особистості та суспільства.

Донна Тартт використовує у «Таємній історії» фігуральну мову, яка є особливим елементом художнього дискурсу. Авторка поєднує різні тропи та фігури мовлення, стилістичні прийоми та експресивні засоби мови, одним із яких є численні ідіоматичні вирази (*at the end of one's rope*; *hit the mark*; *have a ball with*; *at all costs*; *be on the warpath*; *keep one's head*; *let it run its course*; *by and large*; *out of the blue*; *to rise above his station* та ін.). На особливу увагу заслуговують фразеологізми з соматичним компонентом – одиниці, які містять у своєму складі назву частини тіла людини, опорно-рухової системи, внутрішніх органів, органів чуття тощо. Вони характеризуються високою емоційністю, оскільки передають певні почуття або стани людини, проте їхнє значення не збігається з буквальним значенням компонентів: «*It was a nightmarish hour. I really don't have the heart to go into it...*» [14, с. 718]; «*You and Alec being there together for four years, in a tiny place like Renfrew, and he never laid eyes on you even once?*» [14, с. 303]; «*I saw Henry cut his eyes at Charles*» [30, с. 420]; «*It seemed that people failed to meet my eye, made as if to walk through me; my superstitions began to transform themselves into something like mania*» [30, с. 159]; «*'What?' I said, suddenly all ears*» [30, с. 363].

У 2017 р. вийшов переклад «Таємної історії» Донни Тартт українською мовою у виконанні відомого українського перекладача Богдана Стасюка. Для того, щоб зберегти значення, образність та стилістичну функцію ідіом, він застосував різні методи перекладу, одним з яких є пошук абсолютних еквівалентів.

Зокрема, ідіома *the salt of the earth* позначає найвидатніших представників певної групи, класу, найважливішу частину суспільства, кращих людей свого часу. В українській фразеології існує повний або абсолютний еквівалент – *сіль землі*. Фразеологічний зворот в українській мові відповідає англійській ідіомі як за змістом, так і за образною основою: «*These were good people, common people; the salt of the earth; people whom I should count myself fortunate to know*» [14, с. 387]; «*Вони всі добрі, сіль землі, люди, знайомство з якими повинно вважатися щастям*» [8, с. 436].

Якщо хтось або щось *втирає сіль у рану*, то вони погіршують неприємну ситуацію, часто нагадуючи про чиїсь невдачі чи помилки. Ця ідіома має ще іншу форму в українській фразеології – *насити сіль на рану*. Обидва варіанти можна вважати абсолютними еквівалентами англійського фразеологізму *rub salt in wound(s)*: «*He knew I had nowhere to go for the winter vacation and enjoyed rubbing salt in my wounds*» [14, с. 142]; «*Банні знав, що мені немає куди поїхати на канікули, і не без задоволення втирав сіль у мої рани*» [8, с. 163].

Іншими прикладами перекладу фразеологічних одиниць за допомогою повних еквівалентів є: «*An honest man, gentlemen. Simple tastes. Lays his cards on the table*» [14, с. 45] – «*Щира душа, джентельмени. Прості смаки. Одразу виклав усі карти на стіл. Мені це до вподоби*» [8, с. 56]; «*Somebody would have to dig pretty deep to find that*» [14, с. 453] – «*Комусь доведеться глибоко копати, щоб дізнатися про це*» [8, с. 509].

Оскільки в українській та англійській фразеології є порівняно небагато абсолютних еквівалентів, то ідіоми часто перекладають за допомогою неповних (відносних) еквівалентів. Вони мають близьке значення в двох мовах, але відрізняються за структурою чи лексичними елементами. Наприклад, ідіому *the last straw* (або *the final straw*) вживають для того, щоб описати ситуацію, коли щось зі всієї послідовності неприємних подій чи проблем веде до остаточної втрати терпіння. Перекладач відобразив це за допомогою фразеологізму *остання крапля*. Ці ідіоми мають однакове значення та граматичну структуру (іменник з атрибутивним прикметни-

ком), але основний компонент (образ) є відмінним: «*Really, this was the last straw, ' Henry said crossly*» [14, с. 244] – «*Це реально було останньою краплею, — сердито озвався Генрі*» [8, с. 278].

Відносні еквіваленти використано для перекладу фразеологічних одиниць і в наступних випадках: «*To the rest of us he complained that Camilla was out of her league, and a hindrance to serious scholarship*» [14, с. 306] – «*Решті він скаржився, що Камілла грає не у своїй лізі й заважає їм усім займатися серйозною наукою*» [8, с. 348]; «*I ate my breakfast, and realized all I could do was try to keep my head*» [14, с. 262] – «*Я доїв свій сніданок і зрозумів, що все, що міг на той момент робити, — це зберігати самовладання*» [8, с. 299].

Щоб отримати адекватний переклад англійських ідіом у «Таємній історії», коли фразеологічного еквівалента не існує чи його достатньо важко знайти, Богдан Стасюк використовує аналоги. Фразеологізм *three sheets to the wind* (зовсім сп'янілий) перекладач замінює на український аналог *п'яний як чіп*. Вони однакові за змістом, але побудовані на зовсім інших образах. Варто зауважити, що англійський варіант – це фразеологічне зрощення, а український – фразеологічна єдність, що ще раз підтверджує відмінність між еквівалентом та аналогом. Наведемо ще декілька прикладів аналогів: «*Not for all the tea in China*» [14, с. 309] – «*Ні за які медяники світу*» [8, с. 351]; «*I am not unused to being confronted with my own lies, but those of others never fail to throw me for a loop*» [14, с. 156] – «*Я звичний до брехні про самого себе, та тільки не в тому разі, якщо її розпускають інші, від чого я просто втрачаю дар мови*» [8, с. 179].

Перекладач досить часто використовує описовий переклад, тобто відображає зміст фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів: «*I really don't have the heart to go into it...*» [14, с. 718] – «*Це була кошмарна година. Мені, щиро кажучи, навіть не хочеться її переповідати*» [8, с. 805]; «*Because he knew I kept late hours, too, Henry would sometimes stop by late at night, on his way home from the library*» [14, с. 115] – «*Так, Генрі знав, що я також працюю допізна, а тому інколи заїжджав до мене глибокої ночі, коли повертався додому з бібліотеки*» [8, с. 134].

Зауважимо, що утворіє англійські фразеологічні одиниці, представлені у перекладі тільки однією лексемою. Незважаючи на зменшення кількості компонентів, переклад влучно передає сенс ідіоми: «*I hadn't been in Vermont very long, but I'd been*

there long enough to know what any Vermonter worth his salt would think of that» [14, с. 142] – «Я не так давно мешкав у Вермонті, але вже досить часу, щоб знати: саме так подумає будь-який **шанований** вермонтець» [8, с. 271]. Ідіома *worth its salt* є досить поширеною і означає, що хтось або щось заслуговує на повагу і варте уваги або має цінність. Лексема *шанований* підходить у цьому контексті, адже має ту ж конотацію.

Варто зазначити, що перекладач інколи змінює смисловий акцент ідіоми, використовуючи стилістично забарвлені слова: «*The others liked croquet, but Bunny and I didn't; neither of us ever quite got the hang of it, and we always hacked and sliced at the ball as if we were playing golf*» [14, с. 121] – «Усім, крім нас із Банні, подобався крокет; ми ніяк не могли **донетрати**, у чому його **прикол**, і по м'ячу лупили та рубали молотками, ніби ключками для гольфа» [8, с. 140]. У цьому випадку перекладач використовує описовий метод перекладу, проте замість нейтральної лексики (*зрозуміти сенс, усвідомити*) вживає розмовне слово *донетрати* та сленгове слово *прикол*. Такі ідіоми набувають особливої експресивності. Проте також є випадки, коли перекладач відтворював неформальні, часто образливі ідіоми, які здебільшого вживають у розмовному мовленні, за допомогою українських аналогів із меншою експресивністю: «*Old Henry here may look like he's got a stick up his butt but there never breathed a finer fella*» [14, с. 539] – «Можє, наш старий Генрі й виглядає, **немов палицю проковтнув**, але під дахом цього будинку ніколи не бувало **кращого чолов'яги**» [8, с. 608].

В українському перекладі роману є також приклади калькування фразеологізмів: «... *but which still provoke the raised eyebrow in some circles*» [14, с. 72] – «... але в деяких колах **загдка про неї все ще викликає зачудований порух брів**» [8, с. 83]. У цьому випадку Богдан Стасюк вдається до дослівної передачі сенсу висловлювання.

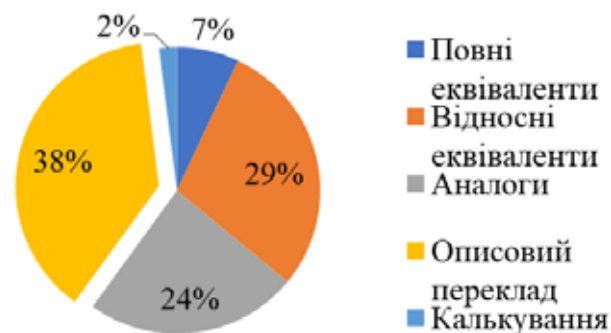

Рис. 1. Методи перекладу ідіом у романі «Темна історія»

Образність виразу легко сприймається читачем та не порушує норми української мови.

Кількісне співвідношення використаних методів перекладу ідіоматичних виразів представлено на рис. 1.

Висновки і пропозиції. Отже, роман Донни Тартт «Темна історія» має певні елементи, які необхідно відтворити для того, щоб український текст зберігав такий самий комунікативний вплив на цільового адресата, як оригінал на первинного адресата, враховуючи характерні особливості української мови та культури. Однією з ключових рис роману є велика кількість фразеологічних одиниць, відтворення яких у мові є одним з найскладніших завдань на етапі перекладу. Перекладач використовує різноманітні стратегії, такі як абсолютні еквіваленти, відносні еквіваленти, аналоги, описовий переклад та кальки, щоб ефективно передати ідіоматичні вислови, зберігаючи образність мови та стилістичні функції оригінальних ідіом. Наведені приклади ілюструють майстерність перекладача в адаптації ідіом до української мови зі збереженням закладених смислів і стилістичних нюансів та можуть бути корисні для перекладачів-початківців й стати основою для подальших досліджень перекладу ідіом у різних типах текстів.

Список літератури:

1. Береговенко Н. С. Особливості перекладу фразеологічних одиниць англійської мови на українську. *Механізми захисту прав людини в умовах євроінтеграції України* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Біла Церква, 2016. С. 147–151.
2. Гордій О. М. Культурно-національний конотативний компонент ідіоматичності фразеологічних експресивів і комунікативів. *Мова і культура*. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. Вип. 13. Т. VIII (144). С. 38–45.
3. Зубенко Ю. Особливості перекладу англійських ідіом українською мовою. *Іноземні мови XXI століття: професійні комунікації та діалог культур* : збірник наукових праць. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2016. С. 34–38.
4. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
5. Максимов С. Є. Перекладацький аналіз тексту в світлі дискурс-аналізу. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2017. Вип. 34. С. 124–127.

6. Петрова Н. Д. Англійські фразеологічні одиниці з національно-культурологічним компонентом. *Іноземна філологія*. Київ, 2013. С. 40–50.
7. Свешнікова О. В. Особливості перекладу фразеологічних одиниць англійської мови на українську. *Прикладна лінгвістика 2014: проблеми та рішення*. К., 2014. С. 15–17.
8. Тартт Д. Таємна історія: роман / пер. з англ. Б. Стасюка. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 560 с.
9. Bubenhofer N., Ptashnyk S. Korpora, Datenbanken und das Web: State of the Art computergestützter Forschung in der Phraseologie und Lexikographie. *Korpora, Web und Datenbanken: computergestützte Methoden in der modernen Phraseologie und Lexikographie* / Ptashnyk S., Hallsteinsdottir E., Bubenhofer N. (Hrsg.). Baltmannsweiler: Schneider, 2010. S. 7–19.
10. Sacciarì C., Tabossi P. Idioms: Processing, Structure, and Interpretation. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 1993. 189 p.
11. Filatkina N. Pragmatische Beschreibungsansätze. *Phraseologie: Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung* / Burger H., Dobrovolskij D., Kühn P., Norrick N. R. (Hrsg.). Berlin: Mouton de Gruyter, 2007. S. 132–158.
12. Korunets I. Theory and Practice of Translation. Vinnytsia: Nova Knyha, 2000. 446 p.
13. Mounin G. Les problèmes théoriques de la traduction. Paris : Gallimard, 1963. 235 p.
14. Tartt D. The Secret History. New York : Knopf Doubleday Publ. Group, 2011. 544 p.

Hordii O. M., Chyhura N. M. TRANSLATING ENGLISH IDIOMATIC EXPRESSIONS IN CONTEMPORARY FICTION: A CASE STUDY OF DONNA TARTT'S "THE SECRET HISTORY"

The proposed article addresses the challenges and strategies involved in translating idiomatic expressions in contemporary literary discourse, focusing on the translation of Donna Tartt's novel «The Secret History» into Ukrainian. In the context of globalization and intercultural communication, the study explores the role of the translator as a mediator and the importance of possessing adequate linguistic and cultural competence. Phrases and idioms, representing national cultural elements, are examined as significant linguistic units that enrich cultural heritage and reflect societal development.

The analysis of recent research reveals that the translation of idioms involves inherent difficulties due to the absence of direct equivalents in the target language, cultural specificity, contextual ambiguity, and creative use of idiomatic expressions by authors. Scholars such as T. Kyiak emphasize the impossibility of achieving a completely adequate translation, highlighting the challenges of preserving the metaphorical imagery embedded in idioms. Despite extensive research in phraseology, certain aspects of idiomatic translation, particularly in the context of contemporary fiction, remain underexplored.

The paper aims to identify optimal methods for translating idiomatic expressions in contemporary literary texts, considering the dynamic nature of language and the multifaceted linguistic tools employed by authors. The provided text discusses various translation strategies used for rendering English idioms and expressions into Ukrainian, with a focus on the translation of Donna Tartt's novel «The Secret History» by the Ukrainian translator Bohdan Stasyuk. The translator employs absolute equivalents, relative equivalents, analogs, descriptive translations, and calques to effectively convey the idiomatic expressions, maintaining the imagery and stylistic functions of the original idioms. The discussion emphasizes Stasyuk's creative and varied approach in choosing the most suitable method for each idiomatic expression, showcasing a nuanced and effective translation process. The examples provided illustrate the translator's skill in adapting idioms to the Ukrainian language while preserving their intended meanings and stylistic nuances.

In conclusion, the study contributes to the ongoing discourse in translation studies by shedding light on the complexities of idiomatic translation in contemporary literary discourse and offering insights into the translator's role in capturing the cultural and emotional nuances of idiomatic expressions in the target language.

Key words: translation, idiom, equivalent, analog, calquing, expressiveness.